

**Amb comentaris dels
participants a la visita**

Com impulsar l'agroecologia escolar des del municipi

**Grup de treball d'Educació per la
Sostenibilitat**

Xarxa de Ciutats i Pobles per la
Sostenibilitat, Diputació de Barcelona

20/12/2012, Sant Cugat del Vallès

Actors institucionals

Programes i convenis

- **Programa municipal Agenda 21 Escolar**
 - 2003: ecoauditories escolars (sistema de tres pressupostos)
 - 2007-8 fins ara: agroecologia escolar
 - Treball en xarxa: espai de formació del DEGC
 - Col·laboració escola-comunitat
- **Conveni de col·laboració amb la UAB**
 - Per la millora de programes i la recerca
 - Ajuda inicial de la DIBA
 - Professora DDMCE: coordinadora pedagògica de l'A21E
 - Estudiants de recerca: doctorats, màsters, TF carrera
 - Participació a CoDeS i altres xarxes internacionals
- **Conveni ajuntament- escoles públiques per l'Agenda 21 Escolar**
 - Ajudes: menys de 3mil € l'any, assignació directa
 - Grup de treball ESLV -> coordinadora de seguiment de les ajudes (del conveni)
 - Projectes escolars
 - Coordinació, coavaluació

Sembla interessant...

Els Convenis de recerca -> si m'escriuiu a germanllarena@santcugat.cat us l'envio

Grup de treball: implicat en coordinació i coavaluació -> el conveni entre escoles i ajuntament s'establia per donar ajudes de menys de 3mil € i llavors cal establir una coordinadora del conveni: es va establir que ho seria el grup de treball, i les seves funcions són l'avaluació pedagògica dels projectes.

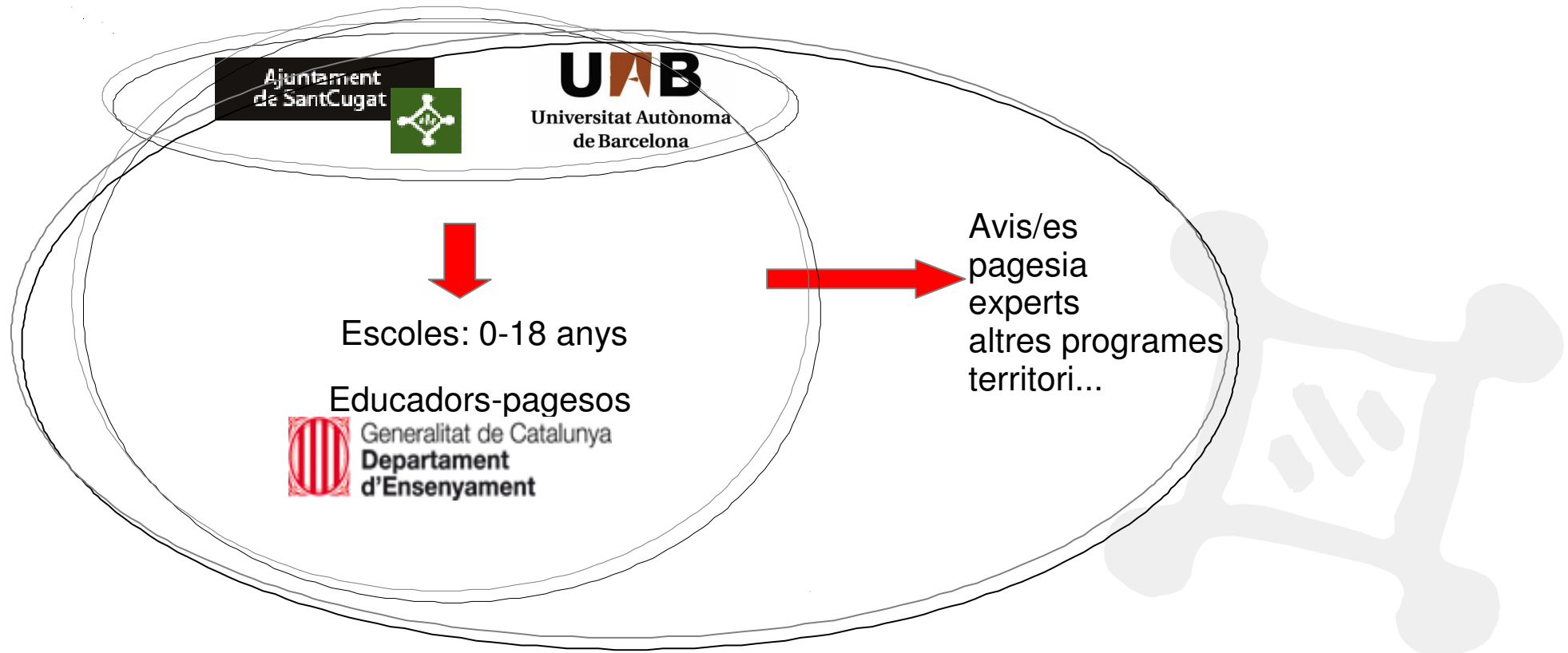
La coordinació ve de treballar junts i començar a fer intercanvi de coses, o projectes col·lectius com el de les llavors.

**Amb comentaris dels
participants a la visita**

Desenvolupament

Treball en xarxa – col·laboració escola-comunitat**La cadena de la col·laboració**

- Col·laboració per una xarxa (UAB-Ajuntament)
- Xarxa per establir vincles comunitaris (ESLV)
- Comunitat per una agroecologia escolar (Sant Cugat)

Sembla interessant...

Molt interessant els processos d'establir vincles escola-comunitat → hi ha un projecte internacional sobre el tema, interessant perquè és un estudi de casos: CoDeS: <http://www.comenius-codes.eu/> i <http://codescases.wordpress.com/>

**Amb comentaris dels
participants a la visita**

Desenvolupament

Treball en xarxa – col·laboració escola-comunitat

La cadena de la col·laboració

- Col·laboració per una xarxa (UAB-Ajuntament)

La recerca i la universitat: investigació educativa, acompanyament, evolució, canvi

Exemples:

- presa de decisions a l'hort (Miren)
- avaluació de programes (indicadors versus canvi, recerca-acció)
- conceptes de “menjador escolar ecològic”
- com funciona una activitat

Contagiar-se de la recerca i contagiar-se de l'acció

Com fer un conveni de recerca

Sembla interessant...

Contagiar-se de la recerca i de l'acció: implicar professorat i tècnics [en la recerca]
-> sobretot si es comença per les eines més senzilles, com les gravacions de sessions (veure's a si mateix treballant és molt interessant) i tot s'explica de manera clara i senzilla. Però al final, en realitat, això és realment lo interessant de la recerca: no que vinguin a dir-te què pots millorar, sinó aprendre a esbrinar-ho tu mateix.

Molt important reflexionar sobre la pròpia acció! -> i no tenim el temps de fer-ho!

[“menjador escolar ecològic”] Molt interessant. Continuació lògica de l'hort. Igual que amb el compostatge. Interessant de mostres “cas d'èxit”.

**Amb comentaris dels
participants a la visita**

Desenvolupament

Treball en xarxa – col·laboració escola-comunitat

La cadena de la col·laboració

- Col·laboració per una xarxa (UAB-Ajuntament)

La recerca i la universitat: oportunitats nacionals i internacionals

Exemples:

- CoDeS
- WEEC-7
- Edusost
- Congreso de Enseñanza de las Ciencias
- ...

Plantejament pedagògic
Agroecologia escolar

**Dos camps de sostenibilitat diferents:
Canvi climàtic vs Agroecologia**

Plantejament pedagògic **Agroecologia escolar**

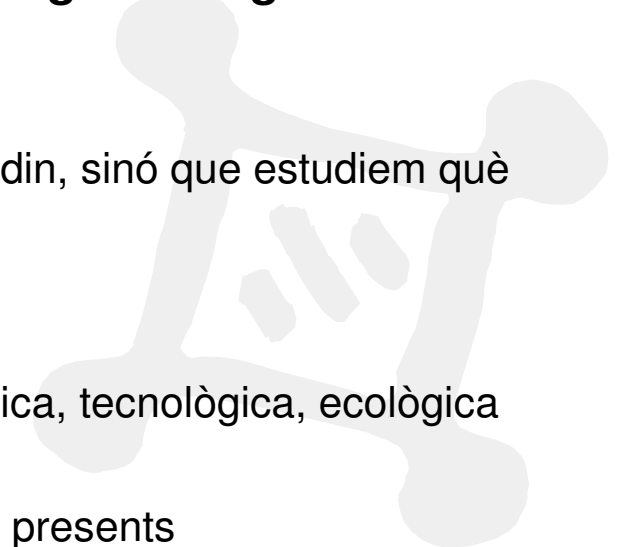
**Dos camps d'educació per la sostenibilitat diferents:
Visió tecnològica vs visió socio-crítica**

Plantejament pedagògic

Agroecologia escolar

- **Agroecologia escolar vs canvi climàtic/energies renovables**
 - orientació del models d'ensenyament-aprenentatge més avançats (socioconstructivismes, complexitat)
 - autonomia vs experts
 - aprenentatges significatius
 - orientat a l'acció
 - problemes socioambientals (alimentació)
- **Agroecologia escolar versus hort escolar: orientació de l'agroecologia**
 - diverses fonts de coneixement:
 - ciència ecològica aplicada a l'agricultura,
 - sabers populars (quan arribin avis/es, que no només ens ajudin, sinó que estudiem què diuen, críticament),
 - pensament no occidental,
 - moviments socials de resposta a la Revolució Verda
 - multiperspectiva: social (llavors amb històries), cultural, econòmica, tecnològica, ecològica
 - Escales diferents: micro a macro
 - Visió temporal/històrica: passat, futur, té a veure amb els reptes presents

**Amb comentaris dels
participants a la visita**

Sembla interessant...

[“aprenentatges significatius”] Important potenciar-ho!

Estaria bé també afegir punts febles d'aquesta temàtica -> la manera de funcionar en la que la burocràcia marca les relacions administració-escola per mi és la més important, perquè els horts són a llarg termini i els programes duren poc. Però hi ha mil dificultats: l'estiu i el manteniment de l'hort, calen professionals educadors/es d'hort i d'on treiem els diners?, etc, etc.

Expert-profe -> coteaching -> sí, estem acostumats a que l'expert arriba directament als nanos, i llavors el mestre es dedica a “fer de guàrdia civil”, mentre que si l'expert treballa amb el professorat i s'organitza de manera que el professorat expliqui si es poden o no aplicar les idees a la seva realitat, etc, llavors cadascú és expert en el seu tema. Per això calen espais de formació o treball permanents.

Reorientació dels horts cap a l'agroecologia-> l'hort clàssic és el creixement de la planta i menjar-se'l; l'agroecologia ajuda a veure'l com una porta a la comunitat, a considerar coneixements no científics-occidentals, a convertir-lo en una primera transformació del territori, etc.

[“pensament no occidental”] Hi ha exemples? Entitats? Que puguin ser referència?-> Autors teòrics sí (Boaventura de Santos Souza), El llenguatge de la lluna és lo més proper que tenim, coneixements tradicionals (tot i que a Sant Cugat els avis són molt productivistes pro-Revolució Verda), però en general considerar un futur més agrícola que “desenvolupista” ja és una subversió gairebé. L'ecologia és una ciència que ja ens apropa més a un pensament holístic, però cal treballar-ho així. També ens podem ajudar de la veu de persones immigrades de cultures llunyanes, o establir converses amb l'estranger, el pensament ecofeminista i tal, o simplement no donant-li prioritat a la ciència per sobre d'altres pensaments, sinó fer un diàleg de sabers.

Un exemple: Projecte Llabor

Sembla interessant...

Ho il·lustrem amb imatges?

Interessant documentar-ho i/o editar una petita guia de com fer-ho

Pràctica de referència. Molt interessant promoure-la a altres xarxes!

**Amb comentaris dels
participants a la visita**

Plantejament pedagògic

Treball en xarxa

- **Formació del professorat vs activitats escolars**
 - Col·laboració amb institucions educatives
 - coordinació pedagògica UAB / tècnica Medi Ambient
 - Grup de treball del Pla de Formació DEGC
 - Escollir només un tema: l'agroecologia escolar
 - Participació d'educadors/es ambientals
 - Presentació de què fa i com està cadascú
 - Presentació de propostes
 - Formacions “quitamiedos”, formacions didàctiques
 - Presentació continuada d'innovacions
 - Recerques que acompanyen les innovacions
 - A poc a poc anar fent projectes col·lectius, com ara el de les llavors
 - Recerca universitària
 - Presa de decisions (Miren)
 - Educadors/es agroambientals (Gema)
 - Pràctiques universitàries (Berta)
 - Avaluació horts socials
 - Acompanyament

Aprofitar pràctiques de ciències ambientals -> pues els de ciències ambientals venen aquí dient: “no trobem llocs on fer pràctiques d’educació ambiental”. A les webs de la UAB i de la UB es troben els models de convenis que es poden fer servir, és bastant senzill. Animeu-vos!

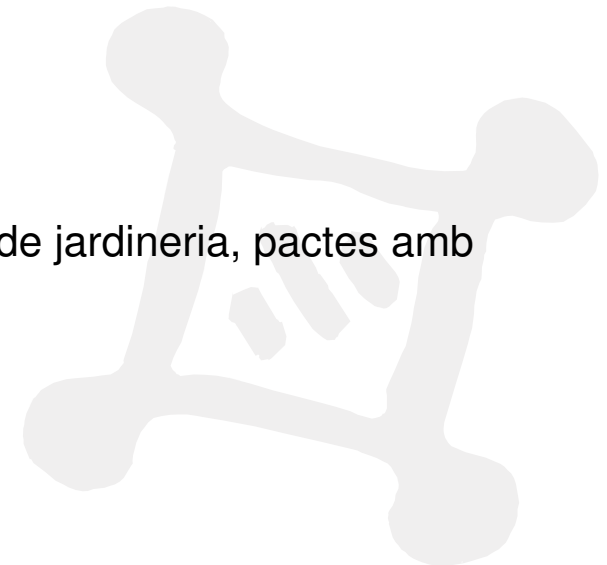

**Amb comentaris dels
participants a la visita**

Plantejament pedagògic

Treball en xarxa

- **Alumnat:** aprenentatge Servei, alumnat de secundària fa d' "expert tècnic d'hort" pel de primària. No només fer, sinó aprendre! Centre de Promoció de l'ApS i Diba.
- **Pagesia:** Intercanvi de llavors per entrar dins de les històries de les llavors (aspecte social). Actors educatius, no només a vendre! Horts i menjadors. TTAEE. Normatives prohibicionistes.
- **Mestres:** al llarg de la vida i la transversalitat. Polítiques de Transició (Diba Educ).
- **Educadors/es agroambientals:** Normatives prohibicionistes, pèrgoles.
 - Hortolans/es
 - Profe d'hort
 - Educador/a de xarxa
 - Vincle amb el moviment agroecològic, dinamitzadors/es socials.
- **Gent aturada i en dificultats:** plans d'ocupació, pràctiques de cursos de jardineria, pactes amb famílies en dificultats pel manteniment d'estiu. Menjadors socials.
- **Estudiants en pràctiques:** ambientals/biologia, pràcticum.
- **Investigadors/es:** estudis de cas.

Col·laboració escola-comunitat:

protagonisme escolar en el desenvolupament comunitari i
protagonisme social en el projecte escolar

- Can Montmany.
- Ara veurem amb els horts socials.
- Horts familiars, col·laboracions llavors.
- Agermanaments, comerç just, menjadors escolars ecològics...

Sembla interessant...

Relació amb joves implicats en agroecologia -> cada vegada hi ha més associacions de joves agroecològics que volen vincular-se amb les escoles i l'educació. Jo tinc contactes si us interessa.

**Amb comentaris dels
participants a la visita**

Resum gestió:***Normatives prohibicionistes:***

- participació d'alumnes a cuina i menjador
- responsabilitat civil de no docents
- menjar productes de l'hort
- recollida d'aigua de pluja

Burocràcies complicacionistes:

- contractació de serveis educatius: exemple del Patronat
- subvencions: tipus de subvencions
- plans d'ocupació: si l'ofici no està detectat...

Mecanismes de xarxa local

- convenis per subvencions
- col·laboració amb universitats, xarxes

Sembla interessant...

Caldria referenciar-ho i consultar-ho!-> la Laia de Bcn, a la visita, ens va explicar que corren molts “bulos” en quant a prohibicions i que estaria bé mirar-s’ho bé, perquè potser no està prohibit:

- Que hi hagi gent contractada que no sigui docent
- Menjar els productes de l’hort
- Recollir (i fer servir per regar) aigües pluvials
- Que els nanos participin a la cuina
- Etc...

Recursos, documents

- **Bloc:** <http://agroecologiaescolar.wordpress.com/>
- **Conveni ajuntament-UAB (millora i recerca en programes d'ES)**
- **Conveni A21E ajuntament-escoles (ajudes i coordinació)**
- **Pla d'Entorn Educatiu (ajuntaments-Generalitat)**
- **Plans de Transició Educativa (Educació-Diba i Generalitat)**
- **Plans de Formació de Zona (Servei Educatiu DEGC)**
- **Plans d'Ocupació (SOC-SOM)**
- **Ciutats Educadores (Diba i ajuntaments)**
- **Horts escolars A21E Bcn:**
http://80.33.141.76/ag21/templates/ag21escolar/mapa_horts.php

MOLTES GRÀCIES

**Germán Llerena, ajuntament de Sant Cugat
Miren Rekondo, Gresc@, UAB
Berta Segura, UB
Gema Liberato, UB**

Gràcies Laia!

Seria interessant...

Traduir aspectes acadèmics a coses operacionables per tècnics

Com ha anat lo de les llavors? D'on han sortit? -> les primeres van venir de l'ERA (Esporus) i de Les Refardes. Ara ja s'intercanvien entre escoles. És interessant fer estudi dels tipus de llavors: híbrides, banc de llavors, segell ecològic, transgèniques...

El context no és fàcil de repetir. -> no, ni ara aquí fer-ho de nou. Però cada context té els seus secrets i oportunitats...